پنجشنبه
19 مارچ:
۵ مارچ
1978
228
ISSN:
0259-659X
(ژمارە)
ISSN:
5593062
(ئۆنلاین)
ISSN:
830028
(چاپی)
ISSN:
3532127
(ئۆنلاین)
ISSN:
2664-4
(ژمارە)
ISSN:
2664-4
(ئۆنلاین)
ساڵی ٤٤ی ژمارە ٤
2022
4
هەفتەی
ساڵی
٤٤ی
هەفتەنامەی

نەوەی سەدی بیستەم بە چەند چیرۆکێک ماوەی ٤٠ ساڵی ڕابردووی دەگێڕێتەوە

بەختیار عەلی ـ هەولێر ☐

چیرۆکی هەڵبژاردەی ئەرسەڵان بەرز

هەڵبژاردەی چیرۆکەکانی ئەرسەڵان بەرز کۆمەڵێک چیرۆکی کورتە لە ماوەی ٤٠ ساڵی ڕابردوودا کۆ دەکاتەوە. ئەرسەڵان بەرز لە ١٩٤٢ی هەولێر لە دایک بووە و یەکێکە لە دیارترین چیرۆکنووسەکانی نەوەی سەدی بیستەم. ئەم کتێبە ١٢ چیرۆک لە خۆ دەگرێت کە هەموویان باس لە ژیانی ئاسایی خەڵکی شارۆچکەی بێلانە دەکەن. ڕەخنەگران پێیان وایە ئەم چیرۆکانە وێنەیەکی ڕاستگۆیانە لە کۆمەڵگەی ئەو سەردەمە پێشکەش دەکەن.

ئەرسەڵان بەرز کێیە

ئەرسەڵان بەرز لە ١٩٤٢ی هەولێر لە دایک بووە. باوکی ماموستای ئایینی بووە و ئەرسەڵان لە تەمەنی ١٤ ساڵیدا یەکەم چیرۆکی بڵاو کردووەتەوە. دوای تەواوکردنی خوێندنی ناوەندی لە هەولێر، بۆ ماوەی ٣٠ ساڵ مامۆستای زمانی کوردی بووە لە قوتابخانەی ناوەندی بێلانە. لە ساڵی ٢٠٠١ەوە تەنها بە نووسین خەریک بووە. ئەرسەڵان بەرز لە ٢٠١٥ی هەولێر کۆچی دوایی کردووە.

ناوەڕۆکی کتێبەکە

کتێبەکە ١٢ چیرۆکی تێدایە. چیرۆکی یەکەم ناوی «ڕۆژی یەکەمی قوتابخانە»یە و باس لە هەستی منداڵێک دەکات کە بۆ یەکەم جار دەچێتە قوتابخانە. چیرۆکی «پردی کۆن» باس لە دۆستایەتی دوو هاوڕێی تەمەن ٧٠ ساڵ دەکات کە لە منداڵییەوە لە یەک گەڕەکدا ژیاون. چیرۆکی «نامەی نەنێردراو» باس لە پەیوەندییەکی نهێنی دەکات کە دوای ٣٠ ساڵ ئاشکرا دەبێت. هەموو چیرۆکەکان بە زمانێکی سادە و نزیک لە زمانی ڕۆژانە نووسراون.

شێوازی نووسین

ئەرسەڵان بەرز شێوازێکی ڕاستگۆیانە و بێ ڕازاندنەوەی هەیە. ڕستەکان کورت و ڕوونن و زۆر جار دیالۆگ بەکار دەهێنێت بۆ گێڕانەوەی چیرۆکەکان. ڕەخنەگران پێیان وایە ئەم شێوازە یارمەتی خوێنەر دەدات بە ئاسانی خۆی لە ناو ڕووداوەکاندا ببینێتەوە. هەندێک جار ڕەخنە دەگیرێت کە وەسفی سروشت کەمە و زیاتر سەرنجی خۆی خستووەتە سەر دیالۆگ و ناوەڕۆکی دەروونی کەسایەتییەکان.

وەرگێڕانی بۆ زمانەکانی تر

تا ئێستا ٤ چیرۆکی ئەرسەڵان بەرز وەرگێڕدراونەتە سەر زمانی ئینگلیزی و فەرەنسی. وەرگێڕانی ئینگلیزی لەلایەن نەجمەدین کاکەیی و وەرگێڕانی فەرەنسییەکە لەلایەن ئەستێرە جەلال بڵاو کراونەتەوە. ئەرسەڵان بەرز خۆی هیوای خواستووە هەموو چیرۆکەکانی بۆ سەر زمانی ئینگلیزی وەربگێڕدرێت، بەڵام تا ئێستا ئەو پڕۆژەیە تەواو نەکراوە.

بڵاوکراوەکانی تری

جگە لە کتێبەکە، ئەرسەڵان بەرز ٣ کتێبی تری هەیە: ڕۆمانێک بە ناوی «ساڵانی بێدەنگی» لە ساڵی ٢٠٠٨، کۆمەڵە شیعرێک بە ناوی «ڕێگای ئاو» لە ساڵی ٢٠١٢، و کتێبێک لە بیرەوەرییەکان بە ناوی «لە پەراوێزی شارۆچکەوە» لە ساڵی ٢٠١٨. هەموو ئەو کتێبانە لە چاپخانەی ڕۆشنبیری هەولێر چاپ کراون.

وەرگێڕان بۆ ئینگلیزی تەرخەم عەزیز ☐

هەندێک جار ڕستەکانی ئەرسەڵان بەرز زۆر درێژ دەبن و پێویستیان بە چەند خوێندنەوەیەک هەیە بۆ ئەوەی تێگەیشتنیان بۆ خوێنەر ئاسان بێت. ئەم کارە بۆ وەرگێڕێک کە بۆ یەکەم جار دەستی بە وەرگێڕان کردووە، ئاسان نەبووە. تەرخەم عەزیز ئەم کتێبەی لە ماوەی ٤ مانگدا تەواو کرد، کە بە بڕوای خۆی کەمترین کاتی بووە بۆ وەرگێڕانی یەک کتێب.

ئەو بڕیارانەی کە بەرگری لێکراون

ئەو بڕیارانەی کە بەرگری لێکراون بریتین لە بڕیاری ژمارە ٢ی ساڵی ٢٠٢١ی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن، کە ڕێگەی بە ڕاگواستنی ٧٦ خێزان دا لە گەڕەکی باخی سەرووی شارۆچکەی بێلانە بۆ شوێنێکی تر، بەبێ ئەوەی بڕیاری دادگا یان ڕێنمایی یاسایی هەبێت. ئەو خێزانانە ماوەی ٣ ساڵ لە ژێر هەڕەشەی ڕاگواستندا ژیاون و هیچ پشتگیرییەکی فەرمی یان دارایی بۆ چاکسازی خانووەکانیان نەکراوە.

ئەو بڕیارانەی کە بەرگری لێکراون

بڕیاری ژمارە ٢ی ساڵی ٢٠٢١ی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن، کە ڕێگەی بە ڕاگواستنی ٧٦ خێزان دا لە گەڕەکی باخی سەرووی شارۆچکەی بێلانە بۆ شوێنێکی تر، بەبێ ئەوەی بڕیاری دادگا یان ڕێنمایی یاسایی هەبێت. ئەو خێزانانە ماوەی ٣ ساڵ لە ژێر هەڕەشەی ڕاگواستندا ژیاون و هیچ پشتگیرییەکی فەرمی یان دارایی بۆ چاکسازی خانووەکانیان نەکراوە.

ئەنجامەکان

ئەنجامەکانی ڕاپرسییەکە ئاماژە بەوە دەکەن کە ٦٢٪ی ئەو کەسانەی وەڵامیان داوەتەوە پشتگیری لە بڕیارەکە کردووە، لە کاتێکدا ٢٩٪ دژی بوون و ٩٪ بێدەنگ بوون. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی پشتگیری لە ناوچە دەوڵەمەندەکانی ناوەندی شارۆچکەکە نزمترە لە ناوچە هەژارەکانی دەوروبەر. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی پشتگیری لە ناوچە دەوڵەمەندەکانی ناوەندی شارۆچکەکە نزمترە لە ناوچە هەژارەکانی دەوروبەر.

ئەنجامەکان

ئەنجامەکانی ڕاپرسییەکە ئاماژە بەوە دەکەن کە ٦٢٪ی ئەو کەسانەی وەڵامیان داوەتەوە پشتگیری لە بڕیارەکە کردووە، لە کاتێکدا ٢٩٪ دژی بوون و ٩٪ بێدەنگ بوون. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی پشتگیری لە ناوچە دەوڵەمەندەکانی ناوەندی شارۆچکەکە نزمترە لە ناوچە هەژارەکانی دەوروبەر.

هەڵسەنگاندنی ڕەخنەگران

ڕەخنەگران جیاوازییەکی بەرچاو دەبینن لە نێوان ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن و ئەو بەشانەی کە زیاتر ئەدەبین. هەندێک پێیان وایە ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن، وەک ڕاپۆرتاژەکانی ناو کتێبەکە، زیاتر لە ڕووی مێژووییەوە بەنرخن تا لە ڕووی ئەدەبییەوە. بەڵام هەندێکی تر پێیان وایە هەمان ئەو بەشانە بە تەمەن دەبن و دەبنە سەرچاوەیەکی گرنگ بۆ توێژەرانی داهاتوو.

هەڵسەنگاندنی ڕەخنەگران

ڕەخنەگران جیاوازییەکی بەرچاو دەبینن لە نێوان ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن و ئەو بەشانەی کە زیاتر ئەدەبین. هەندێک پێیان وایە ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن، وەک ڕاپۆرتاژەکانی ناو کتێبەکە، زیاتر لە ڕووی مێژووییەوە بەنرخن تا لە ڕووی ئەدەبییەوە. بەڵام هەندێکی تر پێیان وایە هەمان ئەو بەشانە بە تەمەن دەبن و دەبنە سەرچاوەیەکی گرنگ بۆ توێژەرانی داهاتوو.

بەرگری لە بڕیارەکە

بەرگریکاران پێیان وایە بڕیارەکە پێویست بووە بۆ ڕزگارکردنی خێزانەکان لە مەترسی ڕووخان و نیشتەجێکردنەوەیان لە خانووی گونجاوتر و ئاسایشتردا. ئەوان ئاماژە بەوە دەکەن کە ئەو ناوچەیە لە ساڵی ٢٠١٩ەوە لە لیستی ناوچە مەترسیدارەکاندا تۆمار کراوە و چەندین جار ئاگادارکردنەوەی فەرمی بۆ خاوەنەکان دەرچووە. بەرگریکاران دەڵێن ئەو خێزانانەی ڕاگواستران لە ٩٢٪ی حاڵەتەکاندا لە ماوەی ٦ مانگدا خانووی نوێیان وەرگرتووەتەوە.

بەرگری لە بڕیارەکە

بەرگریکاران پێیان وایە بڕیارەکە پێویست بووە بۆ ڕزگارکردنی خێزانەکان لە مەترسی ڕووخان و نیشتەجێکردنەوەیان لە خانووی گونجاوتر و ئاسایشتردا. ئەوان ئاماژە بەوە دەکەن کە ئەو ناوچەیە لە ساڵی ٢٠١٩ەوە لە لیستی ناوچە مەترسیدارەکاندا تۆمار کراوە و چەندین جار ئاگادارکردنەوەی فەرمی بۆ خاوەنەکان دەرچووە. بەرگریکاران دەڵێن ئەو خێزانانەی ڕاگواستران لە ٩٢٪ی حاڵەتەکاندا لە ماوەی ٦ مانگدا خانووی نوێیان وەرگرتووەتەوە.

ئەنجامەکان

ئەنجامەکانی ڕاپرسییەکە ئاماژە بەوە دەکەن کە ٦٢٪ی ئەو کەسانەی وەڵامیان داوەتەوە پشتگیری لە بڕیارەکە کردووە، لە کاتێکدا ٢٩٪ دژی بوون و ٩٪ بێدەنگ بوون. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی پشتگیری لە ناوچە دەوڵەمەندەکانی ناوەندی شارۆچکەکە نزمترە لە ناوچە هەژارەکانی دەوروبەر. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی پشتگیری لە ناوچە دەوڵەمەندەکانی ناوەندی شارۆچکەکە نزمترە لە ناوچە هەژارەکانی دەوروبەر.

هەڵسەنگاندنی ڕەخنەگران

ڕەخنەگران جیاوازییەکی بەرچاو دەبینن لە نێوان ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن و ئەو بەشانەی کە زیاتر ئەدەبین. هەندێک پێیان وایە ئەو بەشانەی کە لە ڕۆژنامەوانییەوە نزیکن، وەک ڕاپۆرتاژەکانی ناو کتێبەکە، زیاتر لە ڕووی مێژووییەوە بەنرخن تا لە ڕووی ئەدەبییەوە. بەڵام هەندێکی تر پێیان وایە هەمان ئەو بەشانە بە تەمەن دەبن و دەبنە سەرچاوەیەکی گرنگ بۆ توێژەرانی داهاتوو